
Kuran Bağlısı Kurban Keser Mi?

Selim Çalışkan
gerceginkitabi.com
scribd.com/st3792
st3792@mail.com
Ağustos 2017

Kurban geleneği bir Kuran çalışkanı için öncelikli bir konu olmasa gerek. Hani Kuran'ın büyük uyarıları ve yok etme tehditleriyle karşılaştırıldığında, Gerçeğin Kitabı sayfalarında yer ayırmam gereken önemli bir konu olduğunu düşünmüyorum. Buna karşılık yeni kuşağın ve Müslüman olmayanların İslam algısını haddinden fazla etkilediğini ve bu geleneğin son yıllarda gittikçe göze battığını gördüğüm için yazmaya karar verdim. İlk ve son kez, bir daha geri dönmek üzere bu konuyu tartışıyor ve kapatıyorum.

“İbadetler” ve “Kurban İbadetimiz”

ibadet: (Dil Derneği sözlüğü) 1. Kulluk görevi, bağlılık. 2. Tanrı buyruklarını yerine getirme, Tanrı'ya yönelen saygı davranışı, tapınma. 3. Ayin, °kült.

Türkçede ibadet, çoğul eki alan bir sözcüktür. Gelenekçi okulun din eğitimini almış bulunan amcalarımız, teyzelerimiz “ibadetlerimiz” der dururlar. Hiç kuşku yok, bu sözcük Türkçede kulluk anlamında değil ayin, tören anlamında kullanılıyor. Törenin çoğulu olur, kulluğun çoğulu olmaz. “Kulluklar” demez hiç kimse, kulluk taneyle sayılmaz. İbadetse taneyle, günle, vakitle, rekatta sayılır. Ne ilginç ki *abd* kökü Türkçeye en iyi çevrilebilen Kuran sözcüklerinden birisi, buna karşın kimi meal yazarı kulluk demekten geri duruyor. Düşünürsek, kulluk sözcüğü Allah ile kulu arasındaki ilişkiyi çok iyi anlatıyor. Türkçede kul, gönüllü ve gönülsüz olarak kölelik edene denir. Allah, kullarını insanların gereçleri KULLandıkları gibi kullanıyor. “Attığın zaman sen atmadın, Allah attı.” (8:17) “Allah'ın insanların bir bölümüyle diğerlerini savması olmasaydı, yeryüzünde kesinlikle karışıklık çıkardı.” (2:251) “Herkes ve onların gölgeleri sabah-akşam, ister istemez Allah'a secde ederler.” (13:15) “Eğer dilerse, sizi götürür ve yeni yaratılmışlar getirir.” (35:16) “Aranızdan kim dininden dönerse Allah, onun sevdiği ve onu seven bir toplum getirecektir.” (5:54) Örnekler çoğaltılabilir. [Arapça Sözcük Denklığı ve Anlam Kıymı](#) yazımda açıkladığım üzere Arapça sözcükler ile bunların Türkçeye geçmiş olan benzerleri ayrı anlamlara gelirler. Arapçada ibadet sözcüğü kulluk anlamına gelmekte iken günümü Türkçesindeki ibadet sözcüğü artık dinsel tören anlamında kullanılmaktadır. Bu yüzden Arapça Kuran'da *ibadet* sözcüğü gördüğümüz yere *ibadet* yazarsak sözcükleri yerinden kaydırıp Kitap'ın anlamını perdelemiş oluruz.

Eylemleri anlatan kulluk kavramını töreni anlatan ibadetle değiştirmek yetmezmiş gibi bir de amel sözcüğünü sokuştururlar meallere. Hangi ana-baba çocuğuna “Oğlum /kızım iyi amel et” der? Ama “İyi davran” denir, “İşe yara” denir, “Çalış” denir, “İyi işler yap” denir. “İbadetlerimiz ve amellerimiz...” diye vaaz veren adamın başarısı Kuran'ı toprağa gömmektir, başka bir şey değil!

İbadet sözcüğünü Türkçeleştirmeye kalkarsak “kulluklarımız” veya “kurban kulluğumuz” ifadelerini kullanmamız gerekecektir ki bunların anlamsız, sakat ifadeler olduğu açıktır. Türkçeleştirmek eğreti sözü ortaya çıkarmak ve aslında ne söylendiğini daha iyi anlamak için etkili bir yoldur, sıkça başvururum. Burada da gördüğümüz gibi Kuran'daki bir sözcüğü Kuran'daki anlamıyla kullanmaya kalktığımızda yaşamımızda yeri olmayan eylemlere ad koymuş oluyoruz. O zaman bunlardan biri yanlış; ya Kuran, ya da yaşamımız.

Sözcüklerden birini hallettik, şimdi sıra kurban sözcüğüne geldi.

Kurban Ne Ola ki?

KRB kökü Kuran'da yüze yakın yerde geçiyor. Arapça bilmediğim için önce sözlüklere bakmalıyım. Çağdaş Arapça sözlüklerine göre *karuba* ve *kariba* eylemleri (geçişli ve geçişsiz, form I, *faala* vezni) yakın olmak, yaklaşmak, yakınlaşmak anlamına geliyor. *Karraba* eylemi (geçişli, form II, *fa'ala* vezni) yaklaştırmak anlamına geliyor. İsim-fiil olan *kurb* (K-R-B yazılıyor) ve *kurba* (K-R-B-A) sözcükleri bugünün Arapçasında yakınlık ve yakınlar ve benzeri anlamlarda. *Kurban* sözcüğünün karşısında ise Türkçeye *sunu*, *kurban* ve *Komünyon* olarak çevrilebilecek karşılıklar veriliyor. Hristiyan Araplar, Komünyon dediğimiz kilise ayinine yani şarap ve ekmek törenine *el kurban* veya *el kurban* diyorlarmış. Mawrid sözlüğü ve çeviri makineleri ise İngilizce *Corpus Christi* (İsa'nın Bedeni Bayramı) ifadesine karşılık olarak *Eyd El Kurban* ("kurban kutlu günü") karşılığını veriyorlar. *Eyd El Kurban* aynı zamanda Müslüman Arapların kurban bayramına verdikleri ad; ilginç değil mi? En eski Arapça sözlüklerden derlenen William Edward Lane sözlüğü ise *kurban* türevinin *sunu* anlamı *dolayısıyla* kurban (İng. sacrifice) anlamına geldiğini söylüyor. Sunu anlamının yakınlık kurma amacından türediği belli. Bu anlamı sınıdığımızda ayetlerin bunu doğruladığını görüyoruz.

Şöyle dediler: "Ateşin yiyeceği bir kurban [kurbanın] getirmedikçe hiçbir elçiye inanmamamız buyruğunu, bize Allah verdi!"... 3:183

Sureyi başından sonuna okuduğumuzda bu ayetin Yahudilerden söz ettiğini anlıyoruz. Yahudilerin bu ifadeyle demek istedikleri tapınağa sunu olarak getirip yaktıkları hayvanlar olmalı.

Levililer 1:3 (Kitabı Mukaddes Şirketi çevirisi) Rabbin sunuyu kabul etmesi için onu Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde sunmalı.

Bu Tevrat dizesinde sunu olarak çevrilen İbranice sözcük *korban*, sunmalı olarak çevrilen eylem de *karab*. İlginç. Kuran doğrudan Tevrat'a gönderme yapıyor olmalı.

Levililer 1:9 Kişi hayvanın içkembesini, bağırsaklarını ve ayaklarını yıkayacak. Kâhin de hepsini yakmalık sunu, yakılan sunu ve Rabbi hoşnut eden koku olarak sunağın üzerinde yakacaktır.

Bu dizede yakmalık sunu diye çevrilen sözcük de (*olah*) aslında herhangi bir sunu anlamında¹. İbranice *korban* sözcüğü de aynı Arapçadaki gibi yakınlık anlamından türeyor ve genel sunu anlamında kullanılıyor². Yani Yahudilerin söylediklerini Kuran'dan da okusak, Tevrat'tan da okusak "kurban edilen hayvan" anlamına gelmek zorunda olan bir sözcük karşımıza çıkmıyor. Ama Tevrat'ta din adamı /rahip /haham sınıfının oluşturulduğu gözümüze çarpıyor:

Sayılar 18:19-21 İsraililerin bana sundukları kutsal sunuların bağış kısımlarını sonsuza dek pay olarak sana [Harun'a], oğullarına ve kızlarına veriyorum. Senin ve soyun için bu Rabbin önünde sonsuza dek sürecek bozulmaz bir antlaşmadır. ... Buluşma Çadırı'yla ilgili yaptıkları hizmete karşılık, İsrail'de toplanan bütün ondalıkları pay olarak Levililere veriyorum.

Levililer 2, 3, 7, 10, 22, Tesniye 18, Sayılar 6, 18 bölümlerinde "Harun'un oğulları" veya "kahinler" olarak anılan din adamlarına yapılması gereken ödemelerin örnekleri bulunabilir. Buna göre Yahudiler "kurban"larının bir bölümünü yakıp yok ettiler, bir bölümünü de din adamlarına ödediler. Kutsal Çadır'a veya Tapınak'a getirilen etin ve tarla ürünlerinin halkla, yoksulla paylaşıldığı gibi bir yorumu bugünkü hahamlardan duymuyoruz.

¹ <http://jewishencyclopedia.com/articles/3847-burnt-offering>

² <http://jewishencyclopedia.com/articles/9468-korban>

Tevrat'taki ikinci ilginçlik, sunu olarak getirilen hayvanlarının kanının kutsal olduğunu yazması. Levililer 2 ve 3, Sayılar 19 bölümlerini inceleyebilirsiniz. Kuran pek çok ayette Tevrat'taki bozulmaları düzeltir. Yukarıdaki Sayılar 18 dizesinin orijinal olmadığını, din adamlığı diye bir şeyin istenmediğini söyleyen 57:27 ayetinden öğreniyoruz. Kanı kutsayan Tevrat dizelerinin orijinal olmadığını da aşağıdaki ayetten öğreniyoruz:

Onların etleri ve kanları Allah'a asla ulaşmaz. Ancak sorumluluk bilinciniz ona ulaşır. 22:37

Geçiyoruz Habil ve Kabil'in kestiği öne sürülen "kurbanlara":

Adem'in iki oğlunun gerçek haberini de onlara anlat: Yaklaştıracak [karreba] birer kurban [kurbanen] sunmuşlar; birinden kabul edilmiş, diğerinden kabul edilmemişti... 5:27

Ne bu surede, ne de Kuran'ın kalanında biri kabul edilip öbürü kabul edilmeyen sunuların içeriğinin bilgisi yok. Amaç bilgisi var; "yaklaştıracak bir kurban" deniyor. *Kurban* sözcüğü de "yakın" anlamındaki *karib* sözcüğünden türediğine göre, yaklaştıracak bir vergi olması dışında herhangi bir anlamı olması gerekmiyor. Kurbanı doğrudan Türkçeye aktararak türetebileceğimiz yaklaştıraç sözcüğünü veya ödeme, vergi, sunu, paylaşım sözcüklerinin hepsini kullanın vermesi gereken bu şey için kullanabiliriz. Bunların hepsi de işlevi anlatıyor, biçimi ve içeriği değil.

Kendilerini yaklaştırmaları [kurbanen] için, Allah'tan başka bir de ayrıca edindikleri tanrılar, onlara yardım etselerdi ya? Hayır, yüzüstü bıraktılar... 46:28

Cümlelerin Türkçe söylenişine uygun olabilmesi için meali yazan Ali Rıza Safa, bir ad olan *kurbanen* sözcüğünü eylem olarak çevirmiş. "Sunu onlara yardım etseydi ya?" çevirisi daha mı doğru olur, bilmiyorum ama bizim için sonuç değişmiyor. Bağlama baktığımızda bu ayetin yine öncelikle Yahudilerden söz ettiğini görüyoruz. Yahudilerden örtücü olanların ödedikleri şeyler kendilerini yakınlaştırmıyor. Kendilerine ödemedeki buldukları ve ortak koştukları din adamları (5:60, 9:9,31) onlara yardım edemiyorlar.

Böylece Arapça *kurban* (K-R-B-A-N) sözcüğünün geçtiği üç ayeti de (3:183, 5:27, 46:28) görmüş olduk. Kuran, Arapça *kurban* sözcüğünü Tanrı'ya adanan herhangi bir sunuyu anlatmak için kullanmış, özellikle ve yalnızca hayvanları değil. Allah'ın dinini öğreten vahiy ocaklarına mümin kişiler armağanlar ve sunular vermeliler. Bu sunular karşılıksız mal veya hizmet biçiminde olabilir. Kuran ocakları (mescitler) karşılıksız bağışlarla ayakta kalabilmeli ki, oranın sahipleri müminlerden başkası olmasın. Yoksa hepimiz biliyoruz ki, gazetelerin reklam verenleri kızdıracak haberler yapamadığı gibi, Kuran eğitim ocakları karşılık bekleyenlerce ayakta tutulursa Kuran öğretmenleri onlara gebe kalır ve o mescit gerçeğin hesapsızca bildirildiği bir yer olmaktan çıkar. Bu aslında hepimizin yaşamdan bildiği bir ilke; bunu öğrenmek için Kuran okumamıza gerek yok. Kuran'a baktığımızda bu ilkenin yansımaları görüyoruz:

Allah'a yakarış yerlerinin yapımını, yalnızca Allah'a ve sonsuz yaşam gününe inanan, namazı dosdoğru kılan, zekatı veren ve Allah'tan başkasından korkmayanlar üstlenebilir. İşte onların, doğru yola erişmeleri umut edilebilir. 9:18

Bu ayette yapım diye çevrilen sözcük *imar*. Sözlüklerde sürdürmek, işletmek karşılığı veriliyor, yapım değil. Yani Arapça *imar* Türkçe imardan farklı. Sözcük denkleğiyle ilgili hatanın burada da yapıldığını görüyoruz. 52:4 ayetinde "ayakta kalan ev" olarak çevrilen tamlama *el beyti el mamuri*. Aynı sözcüğü içeren "dört başı mamur" deyimini her bakımdan istendiği gibi olan, eksiksiz anlamına geliyor, inşa edilmiş anlamına değil. Öyle görünüyor ki deyimde geçen sözcük Arapça orijinal anlamında kalmış. *El beyti el mamuri* ifadesi mescitleri, yani Kuran eğitimi verilen ocakları kuranları, sürdürenleri, ondan yararlandırırları anlatıyor. Hemen bir sonraki ayete baktığımızda (52:5) Kutsal Ev'i onaranların

Allah'ın yolunda çabalayanların düzeyinde olmadığı bildiriliyor. Hemen bir önceki ayette ise ortak koşanların mescitleri “imar edemeyecekleri” belirtiliyor. Ancak çevremizde gözlüyoruz ki nice eşkoşucu cami yaptırıyor. Ama iş Kuran'ın öğretilmesine ve Allah'ın buyruklarının ayağa kaldırılmasına /kurulmasına /kaim edilmesine geldiğinde kaçacak yer ararlar. Bunu ancak dirençli, özverili, sebat sahibi insanlar yapabilirler, cebinde harcayacak hazır parası olan kolaycılar değil. Artık eminiz, *imar* sözcüğü sürdürmek ve ayakta tutmak eylemini anlatıyor. Hakkı Yılmaz'ın çevirisi daha isabetli:

Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, salâtı ikame eden, zekatı/vergisini veren ve sadece Allah'a saygıyla, sevgiyle, bilgiyle ürperti duyan kimseler açar ve yaşatırlar. 9:18

Çalışanlar tanıktır ki Kuran, aynı konuyu çevirip çevirip başka türlü anlatan bir kitap. Öyle ki aklımızda bir soru işareti kalmasın, sözlük ve yorum komploları onun gerçek anlamını örtemesin. Mescitlere yapılan yardım başka türlü de anlatılıyor. Tevbe suresinden üç ayeti dikkatle okuyoruz:

Bedevilerden, verdiği [infak] zorunlu ödeme sayanlar ve başınıza belalar dolanmasını gözetener vardır. Kötü belalar onların başına dolansın. Allah işitir, bilir. 9:98

Allaha ve sonraki güne inanan bedevilerden, verdiği Allah katında yakınlıklar [kurubatin] ve elçinin dualarını elde etmeye sebep sayanlar vardır. Dikkat, doğrusu onlar kendileri için bir yakınlıktır [kurbatun]. Allah onları acımasının içine alacaktır. Doğrusu, Allah bağışlar, acır. 9:99

Mallarından, onları temize çıkaracağın ve arıtacağın gönüllü bir sunu [sadaka] al. Onlara iyilik dile [salli]. Doğrusu, senin iyilik dilemen [salat] onlar için bir güvendir. Ve Allah işitir, bilir. 9:103 (Hüseyin Atay çevirisi, köşeli parantezler benim)

Bedeviler Ulak'a “bir benzerini getirsin” diye rüşvet mi veriyorlar, ne veriyorlar? Ulak'a verilen şey ya müminler topluluğunun ortak gereksinimlerinin karşılandığı bir bütçedir (zekat) ya da onun mescidini, yani halka Kuran öğrettiği okulu, yani elçilik görevini yaptığı kürsüyü sürdürmek için ödedikleri katkıdır. Aslında ikincisi de arınma ödentisinin (zekat) içindedir. Kitap bu ödentiye *kurubat* (yakınlaşma) da diyor, *sadaka* (doğrulama) da diyor, *infak* (üleşme) da diyor. Aralarında nüanslar olmakla birlikte hepsi aynı şeyi anlatıyor, hepsi aynı odak noktasını, yani Kuran eğitimini, yani salatın ayağa kaldırıldığı (*ekimu el salat*) ocağı gösteriyor. “Bu ocağı ayağa kaldırıp ayakta tutanlar yakınlaştırılanlardır” deniyor. 9:98'de ağırlığına giderek ödeme yapanların bunlardan olamayacağı söyleniyor. 9:98-99'da anlatılan kişiler, 9:18'de anlatılanlardan olmaya aday temiz kişiler. Aynı surenin 60. ayeti olayı iyice netleştiriyor:

Karşılıksız yardımlar, Allah'tan bir yükümlülük olarak; yoksullar, düşkünler, bu konuda çalışan görevliler, yürekleri ısındırılacak olanlar, özgürlüğünü yitirmişler, borçlular, Allah'ın yolunda olanlar ve yolda kalmışlar içindir. Çünkü Allah, Bilendir; Bilgelik ve Adaletle Yönetendir. 9:60

Yürekleri ısındırılacak olanlar ocağa gelip elçiyi merakla dinleyenlerden başka kim ola ki? Bu ayet anlaşılmadığı için, daha doğrusu önüne arkasına bakılmadığı, kitabın bütünü bağlamında çözülmeye çalışılmadığı için “Müslümanlığa girsin diye gavura verilen rüşvet mi acaba?” gibi saçma sorular sorulmuş. Ocağa gelip Ulak'ı veya öğretmenleri dinleyenler var. Bu ocaklar su yakmıyor, yukarıda sözünü ettiğim inşa gideri var, işletme gideri var, hatta gelenleri yedirip içirme gideri var (2:217 + 51:24-26). “Bu giderler” diyor ayet bir bakıma, “doğrulama olarak topladıklarınızdan karşılanacak”. “Bu doğrulamayı gönüllü verenler de yakınlaştırılmışlardır (*mukarrabina*), işte bunların kurtulmaları umulur.” Ben bu ayetleri ancak böyle anlayınca anlamlı bir bütün görüyorum. Elbette bu kesin doğrudur demiyorum; daha iyi bir yorumu olan varsa yanlışımı düzeltsin. Ama konuyla bağlantılı ayetlerde çiftlik hayvanı kesmenin veya et yedirmenin konuyla en küçük bir ilgisi olmadığı açık.

Ulak'a, yani Ulak'ın Kuran ocağına verdikleri sunular Allah'ın yolunda harcanmak üzere, yani ocağa ve topluma bir yararı olması amacıyla veriliyor. Kabe olarak anladığımız Kutsal Ev, tarihsel olarak bir Kuran ocağı; hatta en büyük ve en eski vahiy okulu. Bu işlevini sürdürebilmesi için oraya da sunuların gitmesi gerekiyor. Böylece Hac konusuna geliyoruz.

Hac'da Kesilenler

Meallerde kurban sözcüğünü gördüğümüz yerlerde aslında kurbanlık hayvandan söz edilmiyor. Tek tek inceleyelim.

Hac ve umreyi, Allah için tamamlayın. Eğer engellenirseniz, size kolay gelen bir kurban [el hedyi] gönderin ve kurban [el hedyi] yerine varıncaya dek başınızı tıraş etmeyin. Aranızdan, sağlığı bozuk olan veya başında sorun olan kimse, oruç veya karşılıksız yardım veya kurbanla [nusukin] kurtulmalık vermelidir. Güvene kavuştuğunuzda, hac zamanına değin umreden yararlanmak isteyen, kolayına gelen bir kurban [el hedyi] kesmelidir. Yine de bulamayan kişi, hac sırasında üç gün ve döndüğünde yedi olmak koşuluyla, toplam on gün oruç tutmalıdır. Ailesi, Kutsal Yakarış Evi yakınında oturmayanlar için böyledir. Allah'a yönelik sorumluluk bilinci taşıyın. Çünkü iyi bilin ki, Allah'ın cezası çok yamandır. 2:196

Nusuk sözcüğünü kurban olarak çevirmek için hiçbir gerekçe yok. Bu sözcükten türeyen *mensek* adı tören biçimi veya tören yeri olarak çevriliyorken *nusukun* kurbanlık hayvan olması olanaksız. Yine bu sözcükten türeyen *nasiku* ortacı, 22:67'de "töreni uygulama" anlamında anlaşılıp çevriliyor. Yukarıdaki ayetten hemen önce 2:195'te "Allah yolunda paylaşın" deniyordu. Demek ki Hacılarla bir şeylerin paylaşılması gerekiyor, toprağa gömülmesi değil. 2:196'da kurtulmalık olarak verilecek *nusuk*, hayvan olsa bile yalnızca Hacca gitmesi engellenenleri kapsamaması gerekir. Engellenen kişi hayvanı evinde de kesmeyecek, Kutsal Ev'e gönderecek. Sunu yerine varana dek başını tıraş etmeyecek. Tıraş olmak zorundaysa bu kez yine üç seçeneği var. Bu kadar ayrıntılı açıklanmış bir ayette hayvan anlamına gelebilecek *enam* veya *behimet* sözcüklerinin kullanılmaması rastlantı olamaz. Bu ayetten kesinlikle evde hayvan kesmek gibi bir uygulama çıkmıyor.

Şimdi meallerde kurban sözcüğünün en çok karşımıza çıktığı 5. sureye geçelim.

...Hac süresince avlanmayı helal saymadan, size okunacak olanlar dışındaki otlayan hayvanlar [behimet] helal yapılmıştır... 5:1

Ey inanca çağırılanlar! Allah'ın belirlediği simgelere, kutsal aya, süslenmiş kurbanlıklara [el hedye] ve Efendilerinin lütfunu ve onun hoşnutluğunu kazanmak için Kutsal Ev'e gelmiş olanlara saygısızlık etmeyin... 5:2

Birinci ayette hayvan (*behimet*) deyip ikinci ayette *hedye* demesinin nedeni ne olabilir, düşünmeliyiz. Kutsal Ev'e getirilen "*hedye*"ler hayvan olabilir elbette. Ama bu sözcüğün yalnızca hayvanları anlattığını öne sürersek bu "*hedye*"lerin amacını unutmuş oluruz.

Adem'in iki oğlunun gerçek haberini de onlara anlat: Yaklaştıracak [karreba] birer kurban [kurbanen] sunmuşlar; birinden kabul edilmiş, diğerinden kabul edilmemişti... 5:27

İkinci ayetteki gibi, sununun içeriğini değil işlevini bildiren *karreba* sözcüğü kullanılıyor. Sunuların amacı kişiyi Allah'a yaklaştırmak.

Ey inanca çağırılanlar! Hac süresince av hayvanı öldürmeyin. Kasıtlı olarak onu öldürenin cezası, öldürdüğüne benzer bir hayvandır [neam]. Aranızdan, adaletli iki kişi kararlaştırıp, kurban

[hedyen] olarak Kabe'ye ulaştıracaktır. Veya yoksulları doyurarak veya onun dengi oruç tutarak kurtulmalık verecektir; yaptığıının sonucunu tatsın diye... 5:95

Birkaç ayet önce 5:89'da, yemin bozmanın cezası yoksul doyurmak veya bir kişiyi özgürleştirmek veya oruç tutmak olarak verilmişti. 5:95'te ise 5:1'de sözü edilen av yasağı yeniden hatırlatılıyor ve bunu çiğnemenin cezası bildiriliyor. Bu da mahkemenin belirleyeceği bir hayvan (*neam*) veya yine yoksul doyurmak ve oruç tutmak seçenekleri. Burada hayvan (*neam*), "*hedye*" olarak Kutsal Ev'e gönderiliyor. Devam edelim.

Allah, Kutsal Ev Kabe'yi, kutsal ayları ve boyunlarında takı olan kurbanlıkları [el hedye], insanlar için bir dayanak yapmıştır... 5:97

Dayanak diye çevrilen sözcük (*kıyamen*) kurum anlamına da geliyor. Bir önceki bölümde sözünü ettiğim mescitleri ayağa kaldırıp sürdürenleri hatırlayalım. İnsanların yararına bir kurum olan şey mescit ve mescidi ayakta tutan yardımlardır (*hedye*). Mescitleri yalnızca hayvan keserek sürdürmek olanaklı değildir, başka gereksinimler de vardır.

[İbrahim!] İnsanlar arasında Hac duyurusunu yap; yaya olarak ve binekler üzerinde uzak yollardan sana gelsinler. Kendileri için bir takım yararları tanık olsunlar ve onlara yiyecek olarak verdiği hayvanların [behimet] üzerine, belirlenen günlerde Allah'ın ismini ansınlar. Onlardan yiyecek ve darlığa düşmüş olanları doyurun. 22:27-28

Ve her toplum için, uygulayacakları bir yakarış biçimi belirledik. Onlara yiyecek olarak verdiği hayvanların [behimet] üzerine, Allah'ın İsmi ansınlar diye. 22:34

Büyükbaş hayvanları [el budna], sizin için Allah'ın kutsallık simgelerinden yaptık. Onlarda sizin için iyilik vardır. Artık sıraya dizildiklerinde Allah'ın ismini onların üzerine anın. Sonunda cansız olarak yanları üstüne düştüklerinde onlardan yiyecek; istemeyeni de isteyeniyi de doyurun. ... Onların etleri ve kanları Allah'a asla ulaşmaz. Ancak sorumluluk bilinciniz ona ulaşır. Sizi doğru yola erdirdiğinden dolayı Allah'ın yüceliğini anmanız için onları sizin hizmetinize vermiştir... 22:36-37

Hac'dan söz eden bu ayetlerden anlıyoruz ki Kutsal Ev'e toplanmış insanları ve yoksulları doyurmak amacıyla hayvan kesilecek. Ama etler ve kanlar ulaşmaz deniyor. Bu demektir ki yoksullar veya evin ziyaretçileri yararlanmayacaksa hayvan kesilmeyecek. Çünkü hayvan kesmenin amacı kesmiş olmak için kesmek değil, ona gerek duyanları doyurmak. Çöpe atılacak bile olsa hayvan kesmek gibi bir amaç olsaydı -Mekke'de bugünkü durum budur- Adem'in oğullarından söz ederken, bedevilerin Ulak'a verdikleri sunulardan, Yahudilerin tapınak rahiplerine verdiklerinden söz ederken hayvan anlamına gelen *behimet* veya *budna* veya *neam* sözcükleri kullanılırdı. Hiçbiri kullanılmayıp *el hedye* ve *kurban* sözcükleri kullanıldığına göre hayvanların kişiyi Allah'a yaklaştıran büyümlü bir nitelikleri yok. Kişiyi Allah'a yaklaştıran sakınması (*takva*), yani iyilik yapması, olanaklarını paylaşması, mescitleri işlevsel tutmasıdır. *Kurban* sözcüğünü karib sözcüğünden türediği için "yaklaştıran şey" anlamı olduğunu ve bu anlamın bağlamda yerin oturduğunu gördük. Aynı biçimde *el hedye* sözcüğü de kılavuzluk anlamındaki *huda* sözcüğünden türediğine göre "kılavuzluk vesilesi" veya "sunulan şey" anlamı olduğu yukarıdaki ayetlerden anlaşılabilir. 22:28 ayetinde hayvan kesmenin yararına tanık olunması gerektiği açıkça bildiriliyor. Hacı bundan yiyecek ve yemesi gerekene yedirecek. Bu demektir ki yararı olmayacağını bile bile "Allah buyurdu" gerekçesiyle hayvan kesmeyeceğiz. Çünkü Allah insan için iyi olandan başkasını buyurmuyor; Allah kendisi için bir şey istemekten münezzehtir (2:110,272, 4:170, 29:6, 39:41, 41:46, 45:15...).

Katımızda sizi yaklaştıracak olan [tukarribukum], mallarınız değildir; çocuklarınız da değildir. Ancak, inanmış olarak erdemli edimler yapanlar başkadır. 34:37

Kanlar Allah'a ulaşmadığı gibi kesilerek yok edilen mallar da ulaşmaz. Erdemli edimler, yani amacını bulan paylaşımlar, *el hedyeler* ulaşır. Aç bir mideyi doyurmayacak olan hayvan cesetleri veya bir vahiy okulunu ayakta tutmayacak harcamalar değil.

Meallerde yerli yersiz "kurban" sözcüğü kullanılarak Kutsal Ev'de hayvan kesmenin amacı istemeyerek de olsa perdelenmektedir. Belki de bu yazıdan önce Kutsal Ev'in aslında bir vahiy okulu olduğunu anlatmak gerekirdi. Kutsal Ev'i "Hac yeri" olarak, yani aslında işlevsiz bir tören meydanı olarak görüyor olmamız bu konuyu anlamayı zorlaştırıyor kuşkusuz.

"...Ey oğulcuğum! Aslında düşümden senin boğazını kestiğimi gördüm! Düşün bakalım; ne dersin?" Dedi ki: "Ey babacığım! Verilen buyruğu yerine getir! Allah dilerse beni dirençli olanlar arasında bulacaksın!" Böylece ikisi de teslim oldu. Ve onu yüzüstü yatırdı. Bu sırada ona seslendik: "Ey İbrahim! Düşü gerçekleştirdin!" Kuşkusuz, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz. Aslında işte bu gerçekten apaçık bir sınavdı. Ve kurtulmalık olarak ona büyük bir kurbanlık [zibhın] verdik. Ve sonrakiler arasında ona bıraktık. 37:102-108

Evde kurban kesmeye gerekçe yapılmaya çalışılan bu ayette İbrahim'e verilen *zibhın*, boğazlamak anlamındaki *zubihu* eyleminin ad hali. Yani kesmelik hayvan anlamına geldiğini rahatça söyleyebiliriz. Ne var ki İbrahim'in sonraki yıllarda kendisine elçilik görevi geldiğini ve bu oğluyla birlikte vahiy okulu (Kutsal Ev) kurduğunu gözden kaçırmamalı. Yukarıda insanların yararlanmaları amacıyla hayvan kesmenin Kutsal Ev'e özgü olduğunu gördük. İbrahim'in öyküsü de bu yorumla çelişmiyor. 51:24-26 ayetlerinde İbrahim'in Kutsal Ev'e gelen ziyaretçilerine sunmak için hayvan kestiğini okuyoruz. Böylece Kuran'da Hacca gitmeyenlerin hayvan kesmeleri, bunu da İbrahim'i anmak için yapmaları gerektiği biçiminde yorumlanabilecek bir ayet bulamıyoruz.

Geleneksel meallerde kurban sözcüğünü gördüğümüz son bir ayet var:

Öyleyse Efendin için namaz kıl [salli]; yönel [nahar]! 108:2

Yukarıya Ali Rıza Safa çevirisini aldığım bu ayet, geleneksel çevirilerin hemen hepsinde "namaz kıl, kurban kes" diye çevriliyor. Oysa *nahar* sözcüğü göğüslemek anlamına geliyor. Kuran'da hayvan kesmek anlamında *zubiha* eylemi zaten var (2:67,71, 5:3, 27:21, 37:102). Sure bağlamına baktığımızda Muhammed'in oğlu olmadığı için (33:40) onun yüreklendirildiğini ve ona başarı güvencesi verildiğini görüyoruz. Okuduğunu anlamaya çalışmayan, birkaç saniye bile düşünmeyen gelenekçiler konuyla hiç ilgisi olmayan kurbanı araya sokuşturuyorlar. Sure diyor ki, Ulak'a tükenmeyen bir kaynak /pınar verildi. Bundan dolayı, oğlu olmadığı için onunla alay eden eşkoşucuları umursamasın. Örtücülerin hepsi bu yeryüzünden gelip geçecek, söyledikleri de uzay boşluğunda yitip gidecek. Ama elçinin ve onu izleyenlerin sözleri, eylemleri, başarıları yeryüzünde kalıcı olacak (5:54, 21:105, 33:27). Elçinin ve onu izleyenlerin direnç göstermesi, göğüslemesi gereken şey örtücülerin dur durak bilmeyen aşağılamaları, döndürmek için ikna çabaları, eşkoşucu yaşamı çekici göstermeye çalışmaları yani onları kıskırtmalarındır. Bununla da kalmayıp müminlere savaş açtıklarını da Kuran'dan biliyoruz. Allah'ın gözünde (22:47, 32:5, 2:129+151) üstünlük oğul sayısında veya soyda değil (18:46), sakınganlıktadır (49:13). İyi çocuklara sahip olmanız iyidir (2:128, 19:5-6, 25:74, 31:13-19) ama yeryüzüne mirasçı olmanın yolu ister öz çocuğunuz ister el çocuğu olsun, Allah'ın yagasını ayağa kaldıracak (*ekimu es salat*) ve bunu bu genç kuşağa aşılacak Kuran ocakları (mescitler) kurmaktır. Bunu yapabilmesi için Ulak'a verilen tükenmez (18:109, 31:27) kaynak Kuran'ın ta kendisidir, başka bir şey değildir. Çok çalışarak övülmüş kürsüye (*makamı mahmud*-17:79) sahip olabildiği bize haber verildiğine göre, Ulak bunu başarmıştır. Bu kürsüde yaptığı iş de "salat", yani Kuran'ı halkına aşılaktır. Ancak o başka bir yazının konusu.

Şimdi toplamak amacıyla bildiklerimizi yan yana getirelim:

1. Yahudiler ve Hristiyanlar elçilerin kendilerinden asla istemedikleri din adamlığı kurumunu oluşturuyorlar (57:27 krş. Tevrat Çıkış 40:12-15). Bu onları çoktanrıçılığa ve elçileri reddetmeye sürüklüyor (2:104, 9:31). Amacı atlayıp biçimde boğuluyorlar (2:67-71,108, 5:101-102).

2. Yahudiler asıl amaç olan yardımlaşmayı, yoksul doyurmayı, Kitap eğitimi unutup hayvanlardan ve tarım ürünlerinden “kurban” adıyla rahiplere vergi olarak veriyorlar.

3. Bakara suresinde öncekilerin (Kitaplıların) öyküleri anlatıldıktan sonra sure sonunda “Duyduk ve boyun eğdik” diyerek teslim olanlar şunu diyorlar: “Bize bizden öncekilere yüklediğinin gibi ağır yük yükleme.” Bu kuru bir dilek cümlesi değil, Müslüman’ın göstermesi gereken çabayı anlatan simgesel bir sesleniştir. Müslümanlar Kitaplıların hatalarını yinelememeleri için uyarılıyorlar.

Bu üçünü birleştirirsek ne ortaya çıkıyor? Hac’da boğazladıkları hayvanları orada bırakıp ziyan edenler veya kendilerinden istenmediği halde evinde hayvan kesenler neyi başarmış oluyorlar? Kitaplıların yaptıkları hataya düşmemeleri için ısrarla uyarılan Müslümanlar bu uyarılara kulak asmamış görünüyorlar.

Geleneksel olarak evinde kurban kesenlerin buraya kadar yaptıkları hataları sıralayalım:

- 1) Kuran kurban kesmemizi istemiyor. Evinde kurban kesenler boşuna kesiyorlar.
- 2) Kuran ancak Hac’da, o da Ev’in ziyaretçilerini ve yoksulları doyurmak için hayvan kesmekten söz ediyor. Hac’da kurban kesenler boşuna kesiyorlar, çünkü yüz binlerce hayvanın çok çok azı yoksullara ulaşıyor. Eğer buna rağmen Hac’da kurban kesilmesi gerektiğini düşünüyorsanız oturduğunuz yerde kurban keserek yine hata yapıyorsunuz.

Ne yazık ki bu yazı burada bitmiyor. Çünkü yapılan hatalar bu kadarla sınırlı değil. İşin sağlık, ekonomi ve ahlak boyutları da var.

Kurban Ekonomisi

Bu bölümde yapılan işin Kuran’a uygunluğunu falan irdelemeyeceğim, yalnızca et yedirmek amacıyla yapılan bir eylem olarak değerlendireceğim. Daha önce hiç karıştırmamış olana bu konuyu anlatmak zor. Yine de deneyeceğim. İçinde bulunduğumuz koşullarda ülkemizin dış ticareti Amerikan dolarıyla yapılıyor. 1980 yılında para ve refah tanrılarına secde etme kararı alan Müslüman hükümetimiz *denk dış ticaret* uygulamasından vazgeçince, bir yandan yerli endüstriyi de baltalayınca, aldığımız, sattığımızdan fazla oldu. Net ithalatı karşılayabilmek için bir yerden ABD doları gelmesi gerekiyordu. Bu döviz akışı hazinenin yüksek faizle borçlanması sayesinde özel kişilerden ve bankalardan geldi. Yani bunlar hazine bonosu satın alıyorlar, dolar olarak verdikleri borca karşılık oturdukları yerden kabaran (*riba*) kazanıyorlar. Müslüman Türk halkı dış ticaret açığını bu yolla karşılamak için sonsuza dek artan oranda riba ödeme yolunu seçti. Bu durumu bir cümleyle toparlarsak:

Her bir kuruş ithalatımız, yanında faiz yüküyle geliyor. (1)

Şimdi kurbanlık hayvan kaynağını düşünelim. Hayvanları köylü üretiyor. Son yıllarda köylü ekonomisinde yaşanan değişimi bilmiyorsanız size birkaç özet kaynak önereyim. Arslan Başer Kafaoğlu’nun *Tarım: Bolluk İçinde Yoksulluk* kitabını okuyarak 1970-80’lerden 2000’lere kadar olan küreselleşmenin tarımı nasıl değiştirdiği hakkında sağlam bir fikriniz olur. Şu kısa yazıları okumanız durumu algılamanızı epeyi kolaylaştıracaktır

[Büyük Çöküş, Köylü Vazgeçerse](#)[Değişim İçin Yaratım, Çocuklarınız Açlığa Dayanıklı Mı](#)

Bunun yanında genel ekonomik süreçleri de anlamamız gerekiyor. Şükür ki Büyük Çöküş bloğu bunu kısa yoldan öğrenebileceğiniz özetler sunuyor^{3 4 5}.

Petro-dolar döngüsünü de öğrenmenizi tavsiye ederim. Ne yazık ki bu döngüyü özlüce anlatan bir yazıya rastlamadım. Şimdi konuya dönersek, yukarıdaki yazılarda bulamayacağınız bir tabloyu size ben sunacağım.

Türkiye'nin Besi Hayvanı Varlığı					
	Küçükbaş sayısı	Büyükbaş sayısı	Nüfus	Kişi başına küçükbaş	Kişi başına büyükbaş
1992	49.869.878	11.950.907	58.248.000	0,856	0,205
1994	45.210.000	11.901.000	60.417.000	0,748	0,197
1996	42.023.000	11.886.000	62.667.000	0,671	0,190
1998	37.492.000	11.031.000	65.001.000	0,577	0,170
2000	35.693.000	10.761.000	67.421.000	0,529	0,160
2002	31.953.800	9.803.498	68.325.000	0,468	0,143
2004	31.811.092	10.069.346	69.229.000	0,460	0,145
2006	32.260.206	10.871.364	70.133.000	0,460	0,155
2008	29.568.152	10.859.942	71.517.100	0,413	0,152
2010	29.382.924	11.369.800	73.722.988	0,399	0,154
2012	35.782.519	13.914.912	75.627.384	0,473	0,184
2014	41.485.180	14.223.109	77.695.904	0,534	0,183
2016	41.329.232	14.080.155	79.814.871	0,518	0,176

gerceginkitabi.wordpress.com kaynak: tuik.gov.tr

Besi hayvanı sayısı verilerini TÜİK'in sitesinde görebilirsiniz.⁶ Ben 1992'ye kadar olan verileri de ekledim. Açıkça görüldüğü üzere hayvan varlığı bakımından yoksullaşıyoruz. Bu arada at, eşek, katır, deve gibi yük hayvanlarının sayılarının yok denecek kadar azaldığını da ekleyeyim. Karşılaştırmak için, dibine kadar endüstrileştiğini düşündüğümüz Fransa, İngiltere, İtalya, ABD gibi ülkelerdeki yük hayvanı sayılarını bir araştırın ve şaşırın.

Bu çizelgede nüfus sütunu sıkıntılı. Çünkü Türkiye'de artık nüfus da doğru düzgün sayılmıyor. İkincisi, hükümete göre Türkiye'de 3 milyon Suriyeli olmasına karşın⁷ TÜİK çoğu burada kalıcı olacak olan sayısı artmayı sürdüren bu kişileri nüfus verisine katmıyor. 2016 nüfusuna üç milyon daha eklersek kişi başına küçükbaş **0,5'e**, kişi başına büyükbaş **0,17'ye** geriliyor. 1980'lere kadar gerilediğimizde ise tablonun genel eğilimi değişmiyor. Küçük üretici doğru düzgün para kazanamadığı için hayvan sayısını artırmaya çalışmıyor, tersine işi bırakıp kente göçmenin yolunu arıyor. Hayvan varlığı azaldığı ve et üretimi talebi karşılamadığı için canlı hayvan ithalatı başladı.

³ <https://cokus.wordpress.com/2009/05/27/kesisen-yollar-ekonomi-ekoloji-enerji/>

⁴ <https://cokus.wordpress.com/2009/08/17/para/>

⁵ <https://cokus.wordpress.com/2009/08/22/para-ii-para-olcu-birimi-degildir/>

⁶ http://tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1568

⁷ <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1427703-yaklasik-3-milyon-suriyeli-kayit-altinda>

Yukarıda andığım kaynaklarda ve çizelgede yer alan bilgiyi tek cümleyle toparlarsak:

Hayvan varlığımız azalırken besici giderek daha az para kazanıyor; küçük çiftçi eşkoşucu hükümetler eliyle ekonominin dışına itilirken tarım büyük şirketlerin eline geçiyor. (2)

Şimdi 1 ve 2'yi alt alta toplarsak, kurban kesmek yoluyla giderek azalan hayvan arzını iyice zorlamış olacağımız açıktır. Bu demektir ki fazladan her bir kurbanlık talebi, ithalatı körüklüyor. İthalatın topluma maliyetini yukarıda özetledim. 1980 sonrası hükümetler serbest ithalat politikası yürütegeldiler. Yapılan ithalatın yarattığı döviz açığını karşılama işi ithalatçıya ve malın tüketicisine değil, bütün topluma yükleniyor. Kurbanlığı satın alan yalnızca lira karşılığını ödüyor ama bunun döviz karşılığını bütün toplumun sırtına yüklüyor. Yerli hayvan alsanız da fark eden bir şey yok. Sonuçta kurbanlık hayvanlar piyasası bir havuz. Havuzun hangi köşesinden su çektiğinizin fazlaca önemi yok. Yani **kurbanı kesip size et getiren komşunuz, o kurbanı satın alabilmesi için yapılan ithalatın yarattığı döviz açığı yüzünden ödenen bono faizi dolayısıyla sizi ve çocuklarınızı borçlandırmış oluyor.** Şimdi cümleyi birkaç kez daha okuyun ve bir süre gözlerinizi kapatıp bunu sindirmeye çalışın...

İşin ekonomi kısmı bununla bitmiyor. Normal koşullarda hayvanlar mezbahada kesilir. Gelişmişlik düzeyine göre değişmekle birlikte kesimhaneler genelde hayvanın hemen hiçbir yerini çöpe atmazlar. Fire çok azdır. Büyük tesislerde hayvanın kanı bile balık yemi yapılmak üzere toplanır. Boynuzlar, kemik, kırıldak... hepsi de besin, hayvan yemi ve kimya sektörlerinde kullanılır. Et kombinalarında "çöp" diye bir şeyin olmadığını görünce 40:79-81'i hatırlarsınız. Oysa kurban kesimi yapılan derme çatma yerlerde, daha da kötüsü sokaklarda hayvanın büyük bölümü çöpe gider. Kan, kemik, boynuz hep çöpe gider. İç organları kimse yemez. Verecek kimse bulamadığı için deriyi gömen birini tanıyorum. Ben ekonomik maliyet olarak bunları saydım. Birisi de otursun, kazalar nedeniyle yaşanan işgücü kaybını, kaçan hayvanların neden olduğu zararı hesaplasın.

İslam Adına Yapılan Sahtekarlık

Tanımadığınız kişilere verilen para ve vekalet ile kesildiği öne sürülen hayvanlarla kurban olur mu, tartışılır. Sizin adınıza kurban kesiveren örgütlerin çoğu sahtekar ve dolandırıcıdır. Çünkü bu iş dernek, vakıf gibi üzerinde kamu denetimi olmayan örgütlerce yapılıyor. Zaten bir iki gün içinde çoğu faturasız, belgesiz milyon hayvan kesiliyor; böyle bir kaosu hangi işgücüyle, hani ulaşım ve haberleşme olanağıyla denetleyebilirsiniz ki?

Hem bundan dolayı, hem de geleneksel din öğretisi mantığımızı çöpe atmamızı istediği için Kurban Bayramı dolandırıcıların, din satıcılarının, haramilerin, yağmacıların bayramıdır. Kiminin hilesi belgelenmiştir.⁸

Sertifikalar, noter belgeleri, kamera kayıtları, hepsi de aldatmacanın parçası. Örneğin "Diyarbakır usulü"nde vekalet veren saf kişiye kameradan "bu senin hayvanın" diye bir hayvanın tartımı ve kesimi gösteriliyor. Ama hayvanın alnında kimlik numarası yazmadığı için aynı hayvan yeniden ve yeniden tartılarak pek çok kişiye satılıyor. Hele hele yurtdışında kesiliyorsa veya bağış yurtdışına yapılıyorsa örgüt Türk otoritelerin denetiminden de çıkıyor. Uluslararası çalışan örgütleri denetleyecek bir kurum yok. Arada bir bu yardım derneklerine gelir ve giderlerini belgeleyip belgeleyemeyeceklerini soran

⁸ <http://odatv.com/yine-almanya-yine-kurban-bagisi-yine-yolsuzluk-0805131200.html>
<http://www.sozcu.com.tr/2015/gunun-icinden/diyanette-kurban-rezaleti-940607/>
<http://www.ensonhaber.com/kurban-bagisindaki-yolsuzluk-davasi-sonuclandi-2013-04-02.html>

Son erişim tarihi Ağustos 2017.

mektuplar yazarım. Çoğu yanıt vermez, veren de bağımsız denetim şirketlerinin adet yerini bulsun diye yazıverdikleri raporları gösterir. O raporlarda yalnızca toplam yer alır. Toplam bağış, toplam etkinlik bedeli, banka hesaplarındaki toplam bakiye. Gizli işlerin çoğu kötülüktür (58:8-10). Ne yaparsa yapsın yakalanmayacağını bilen kişilerin ahlaki seçimleri “kişiyle tanrısı arasında” kalıyor!

Hiçbiri şeffaf olmayan bu örgütlere destek olup büyümelerine neden olmak, yapıyor olmaları olası bozgunculuğu büyütme anlamına gelir ki kuşkusuz bu iyilik değildir. İyilik, kötülük karşısında belirgin olarak ağır basmıyorsa zaten böyle bir eylemde diretmenin de anlamı kalmaz. Bunları bilmeyerek kurban kesenlerin durumu tartışılır. Ancak çoğu kişi bu ülkede kamu denetiminin, yönetiminin, yargının artık çalışmadığını biliyor. Kurbandan daha öncelikli bir görevimiz iyileştirmek (*amilu salihat*), iyiyi /iyiyle yaptırmak (*emri bi el maruf*) ve kötülükten alıkoymaktır (*nehyi an el münker*). Bunlardaki eksikimizi, yarattığı bütün yıkıma karşın kurbanla deyim yerindeyse zorlaya zorlaya kapatmaya çalışmak Kitap'ın hoş göreceği bir şey değildir.

Çevresinde yolunda gitmediğini gördüğü işleri düzeltmeye, kötü koşulları iyileştirmeye çalışan bir Müslüman, yaptığı işin doğurması olası yıkımdan son kertede kaygı duymalı ve en azından bunun önüne geçmeyi denemelidir. Bu da ülkemiz bağlamında en basitinden hayvan varlığını ve sağlığını artıracak bir şeyler yapmayı gerektirir. Veya hayvanın kendisine ödenecek para kadar diğer masrafları da bütçeye katıp gezen ve iyi beslenen hayvanlar seçilmeli, araçlar olabildiği kadar devreden çıkarılmalı ve besiciye gidilmeli, belki pazarlıktan da kaçınarak işini iyi yapan ve yapmayı sürdürme niyetinde olan besici etkin olarak desteklenmelidir. Kurban alınmadan önce masraftan kaçınmayarak çevrede etin paylaşılacağı gerçek yoksullar araştırılmalıdır. Bütün bu çabaya üç dört iş günü ve hayvana ödenenin iki katı para tüketilse yeridir.

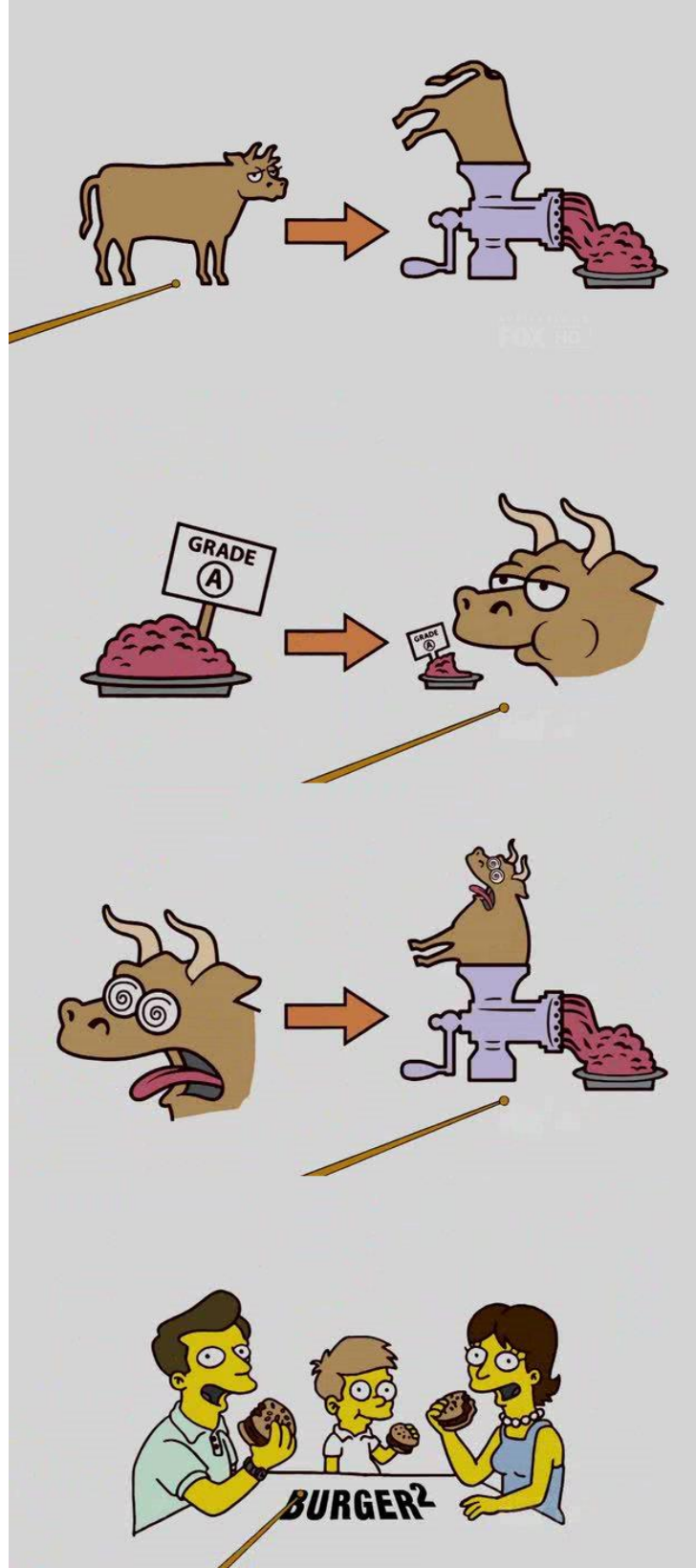
Ama her şeye karşın Kuran'ın bir buyruğunu yerine getiriyor değilsiniz; bütün bunları ne için yapacaksınız? Kira borcundan, ödeyemediği senedinden dolayı iş yapamaz duruma gelen kişiye bir kilo et götüreceksiniz. Kaynağı Kuran olsun veya olmasın, dininiz bunu mu öğütlüyor? Kimsesiz veya düşkün çocuğun ne bir kilo et umurunda, ne de başka bir şey. Sevgisiz, ilgisiz, eğitimsiz kalmış küçüklere bir kilo et mi? Adam eşinden ayrıldığı için çocuklarını göremiyor, şimdi bu adamın ve çocuklarının derdi sizce et yemek midir? Para kazanamadığı için besiciliği, ekiciliği bırakan çulsuz köylünün derdi et yemek olabilir mi? Evsizin, hastanın, düşkünün derdi et yemek midir? Şu açıklamayı bir okuyun⁹: “LÖSEV; kesilen kurban etlerini dondurmuyup, bayram sırasında dağıtmayıp, karşılığında taze kesilmiş et ve et ürünlerini Lösemili ve kanserli hastalar ile ailelerine 12 ay boyunca soğuk zincirde, vakumlu ambalajlarda göndermektedir. Böylece sağlıklı beslenen çocuklarımız hastalıklarını kolayca yenmektedirler.” Fıkra gibi! Hiç kuşku yok ki evinde kurban kesmek, önceliklerini şaşırması, mantıklı nedensellik bağları kurmayı bırakmış bir toplumun işidir.

Sağlık Açısından Kurban

Bugün özellikle büyükbaş hayvancılık, hayvanları ömür boyu ahıra kapatıp mutsuz etmek; zehirli, kimi zaman hayvansal kaynaklı, antibiyotikli ve genetiği değiştirilmiş sağlıksız yemlerle beslemek ve hastalıktan ölmeden önce kesmek biçiminde özetleyebileceğimiz bir zulüm hayvancılığına dönüşmektedir. Hükümet GD yem ithalatını serbest bırakmıştır. Doğal olarak gezmesi ve otlaması gereken hayvana soya, mısır gibi yağlı tohumlar –ithal GDO tohumlar– yediriliyor. Bunlar hayvanın doğal besini değildir. Hazır büyükbaş yemlerinde antibiyotik var, çünkü hazır yemle beslenen, gezinmeyen hayvanlar hasta oluyor. Hastalıklarının kesime dek ertelenmesi için sürekli antibiyotik yutturuluyor. Daha birkaç yıl öncesine kadar ilan sitelerinde sığır büyüme hormonu (rBGH) satıldığını

⁹ <http://www.losev.org.tr/v2/tr/duyurular.asp?ctID=423&RecID=1265>

hatırlıyorum. Böyle hayvanları kurban etmek bu haksızlığı desteklemek anlamına gelecektir ki, yaptığımız üç kuruşluk iyiliğe karşılık ciddi bir kötülük de yaratmış oluruz. Oysa bütün otçul hayvanlar merada gezmeli ve yemek zorunda oldukları değil, doğalarına uygun ve severek yedikleri besinle beslenmelidir.

Simpsons komedi dizisinden Deli Dana hastalığının nasıl türediğini gösteren bir özet. Pek çok ülkede sığır kanı, sığır yemlerinde kullanılıyor. Örnek: <https://www.cbsnews.com/news/cow-blood-banned-in-livestock-feed>

Hükümetin faizsiz kredi ve hibe ile desteklediği ahır besiciliği endüstriyel boyutlara ulaştığında çevresel sorunlar da yaratıyor. Çok sayıda büyükbaş hayvanı belli noktalara yoğunlaştırmak su ve toprak kirliliğine neden oluyor. Ancak şirketleşmiş besici bu dolaylı maliyete katlanmıyor, yani bütün maliyet fiyata yansımıyor. Bunun yanında ahır besiciliğinde hayvan doğru düzgün otlatılmadığı için yem olarak yüksek oranda tarla ürünü tüketiliyor. Yaklaşık sekiz, on öğünlük tahıl veya baklagil hayvana yedirildiğinde bir öğünlük et elde ediliyor. Sağlığımız sakata geldiği gibi, insanları doyurmak için harcaabileceğimiz kaynakları da yok ediyoruz. Yoksula beş kilo mercimek yerine bir kilo Simental eti vermek iyilik midir?

Küçükbaş hayvanlar bu bakımdan daha iyi. Keçiye soya ve mısır içeren toz yem yediremezsiniz. Koyunun yiyeceği hazır yem oranının bir sınırı vardır. Bu hayvanları otlatmak daha kolaydır. Ayrıca yeme para vermek bu hayvanlardan para kazanmayı olanaksızlaştırır, dolayısıyla doğal ve ekonomik sınırlar (en azından şimdilik) küçükbaş etinin çok daha sağlıklı olmasını sağlıyor. Durum böyleyken hükümet fidan yedikleri gerekçesiyle keçilere yasakladığı alanları giderek genişletiyor. Bir yandan da köylünün malı olan otlakları şirketlere vermenin yolunu arıyor. Yörükler tükenmek üzere, çünkü koyun ve keçileri otlatmalarına izin verilen alanlar durmadan daralıyor. Büyükbaş hayvan kurban ederken aslında sağlıklı beslenme seçeneğinizi ve Allah'tan başka tapacak bir şeyi olmayan görece temiz bir toplum olan Yörükleri kurban ediyorsunuz.

Kendimize karşı dürüst olalım. Bu ülkede hemen hiç kimse kurban kesme kararı vermeden önce çevresinde kimlerin yeterli et yiyemediğinin araştırmasını yapmıyor. Kestiğinin üçte birini kendi yiyor. Zaten bütün yıl et yiyen bir ailenin bir de kestiği hayvanın üçte birine konması iyilik değildir. Kalanının yarısını da yine bütün yıl et yiyen ailelere dağıtması savurganlıktır; Allah savurganlığı buyurmaz (7:31). Eğitimsizlikten, hastalıktan, işsizlikten, ahlaksızlıktan, kamu düzeninin bozulmasından mustarip bir toplumda, Dünya Sağlık Örgütü'nün tavsiye ettiği kadar et yiyemeyen bir azınlığın varlığı önemli sorunlarımızdan biri değildir. Üstelik bu azınlığın alması gereken proteinin kaçta kaçının hayvansal olması gerektiğinin hesabını da yapan yok. Yoksulların örneğin yeteri kadar meyve yiyip yemedikleri kimsenin umurunda değilken seferberlik halinde hayvan savurganlığı yapıp buna yoksulları bahane ediyoruz. Sığır etinin sağlıksızlığı bir yana, yediğimiz meyve sebzenin de çoğunun zehirli olmasını umursamayışımız hakkında Allah nasıl yargı veriyor sizce?

Şu son bölümde yazdığım her şeyi ilgili kaynaklara başvurarak doğrulayabilirsiniz. Bana güvenmeyin, kendi araştırmanızı yapın. Gerçi Kuran konusunda da bana güvenmeyin, kendi araştırmanızı yapın. Sakın ola ki helal sertifikasının sözünü ettiğim sağlık sorunlarını ortadan kaldıracığını düşünmeyin. Sertifika verenler bu işi apaçık para kazanmak için yapıyorlar, toplum yararı için değil. Ayrıca onların kafasındaki gelenekçi dinde toplum yararı ve Tanrı buyruğu birbiriyle hiç ilgisi olmayan şeyler.

Ana Sayfa

Günün Haberleri

Arşiv

Künye

Dolar 3,0876 ▲

İzmir 25 °

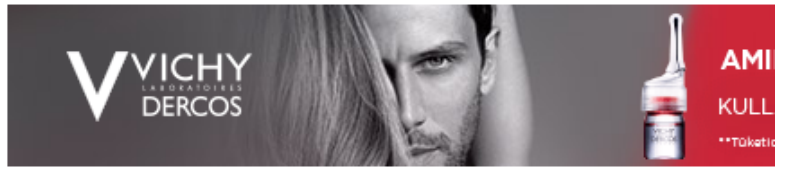

FOTO GALERİ

VIDEO GALERİ

Bahçeli'den erken seçim açıklaması

POLİTİKA

GÜNDEM

DÜNYA

EKONOMİ

ABC KİTAP

ABC KRİTİK

FORUM

KÜLTÜR-SANAT

SPOR

Kitapsa Kitap, Fuarsa Fuar

SON DAKİKA

Cizre'de eylem hazırlığında olduğu iddia edilen 2 canlı bo

İstanbul'da veremli kurban alarmı. Diğerlerine de bulaştırdıysa...

Ana Sayfa » 3. SAYFA

15.09.2016 12:13

- A | A +

İstanbul Başakşehir'de verem olduğu tespit edilen kurbanlık endişe yarattı.

İSTANBUL Başakşehir'de verem olduğu belirlenen kurbanlık hayvan, sağlık ekiplerini alarma geçirdi. Kurbanın eti dağıtılmadan imha edilirken, 4 hissedar belediyeyi şikayete hazırlıyor. Kurban sahipleri, "Eğer verem başka hayvanlara bulaştıysa ve bu hastalıklı etler dağıtıldıysa çok ciddi bir sağlık tehdidi var demektir" şeklinde konuştu. Sabah gazetesinin haberine göre, İstanbul Başakşehir'de Doktor Taylan G.'nin de aralarında olduğu 4 hissedar, Kurban Bayramı için İstanbul'daki bir çiftlikten büyükbaş hayvan satın aldı. Grup, hayvanı Başakşehir Belediyesi'nin tahsis ettiği kesim yerine getirdi.

İÇ ORGANLARINDA KİSTLER GÖRDÜ

Kesilen kurban parçalanırken, Taylan G. hayvanın iç organlarında anormal kistler gördü. Şüphelenen doktor, hayvanın ciğerlerini yakından incelediğinde verem teşhis etti.

CİDDİ SAĞLIK RİSKİ

Yüz binlerce hayvanı birkaç günde kesmeye çalışmak, bir yandan da bu işin sağlıklı ve güvenli biçimde yapılabileceğini düşünmek kesinlikle gerçekçi değil.

“Dini kuşa çevirdiniz. Şahadet yok, teravih yok, sünnet yok, kurban yok... Peki ne var?”

Kuran'ın yalnızca bir buyruğunu yerine getirmek, büyük bir suç olan ranttan (*riba*) arındırılmış bir yaşam sürme buyruğunu yerine getirmek bile büyük bir çaba ve özveriyi gerektiriyor. Durum böyleyken her deliğe sızmış olan faiz ve ranttan rahatsız olmadan yuvarlanıp gidenler mi dini kuşa çeviriyorlar, yoksa Kuran'ı adam gibi anlamaya ve uygulamaya çalışan, bunu yaparken de İslam'a sonradan sokuşturulmuş olanları ayıklayanlar mı? Tanrı, eş koşmaktan uzak duranların küçük suçlarını bağışlayacağını söylüyor (53:32). Bu zamanda eş koşmaktan uzak durmanın az bir iş olduğunu düşünenler büyük yanılıyorlar; ya kitabı ya dünyayı anlamıyorlar. Kuran'ın yönergelerini birkaç cümleyle özetlemek olanaklı (5:117, 7:33, 16:2,90, 21:25, 29:16-17, 41:14...). Ama törensel uygulamalar, hele bir de vekaletle yapılabiliriyorsa, Kuran'ı ciddiye almayan kişilere kolay ve tatlı geliyor. “Namaz borcumuzu ödeyip kurtulalım.” “Sadakamızı verelim kurtulalım.” “Haccımızı yapalım, vekaletimizi verelim, paramızı Kızılay'a yatıralım, ondan sonra ayaklarımızı uzatıp yarı-hedonist yaşamlarımıza geri dönelim.” Ha, Kuran eğitimi veren tek bir kurum kalmamış ülkede, kimin umurunda? Modern yaşam bize mescitlerin iyi ahlak aşılaman kurumlar olması gerektiğini unutturmuşa benziyor. Artık “din özgürlüğü” var. Kimseye ahlak öğütleyemiyoruz, “hayatıma karışma” zılgıtı yiyoruz. Böyle bir ortamda “Kuran ocağı” ne ola ki, “salat” ne ola ki? Belli ki çok uzaktan sesleniyorum. Kuran ocağının varlığını bile düşleyemeyen kuşağımıza *kurbanın* ocağı kurmak ve ayakta tutmak için harcaacakları şey olduğunu anlatmak zor gerçekten. Bu yazıda bunu başaramamış olabilirsiniz. Çalışmayı sürdürürelim, belki daha sonra başarırız. Ama bu yazıda kurbanın *ne olmadığını* yeterince açık anlatabildiğimi düşünüyorum. Yazıyı yazmayı tasarladığımda tarihte kurban bayramlarının nasıl yaşandığını da araştırmayı düşünmüştüm. Zaman ayıramadım. Onu da bir başkası yapsın. Bu kadar bilgi ve bulgu Kuran'ın et ikram etmemizi istemediğine emin olmama yetti. Umarım taşlar yerli yerine oturmuştur. Kuran'ın kurban dediği şey kesilen hayvan filan değil. Kutsal Ocak'a gönderilmesi gereken armağanlar hayvan olmak zorunda değil. Gerçi Kutsal Ocak'ta artık Kuran eğitimi verilmiyor, yine de herhangi bir şey göndermemiz gerekiyor mu, onu bilmiyorum. Ama o başka bir tartışmanın konusu.

Geleneksel olarak Kurban kesenlerin yaptıkları hataları son kez sıralayalım:

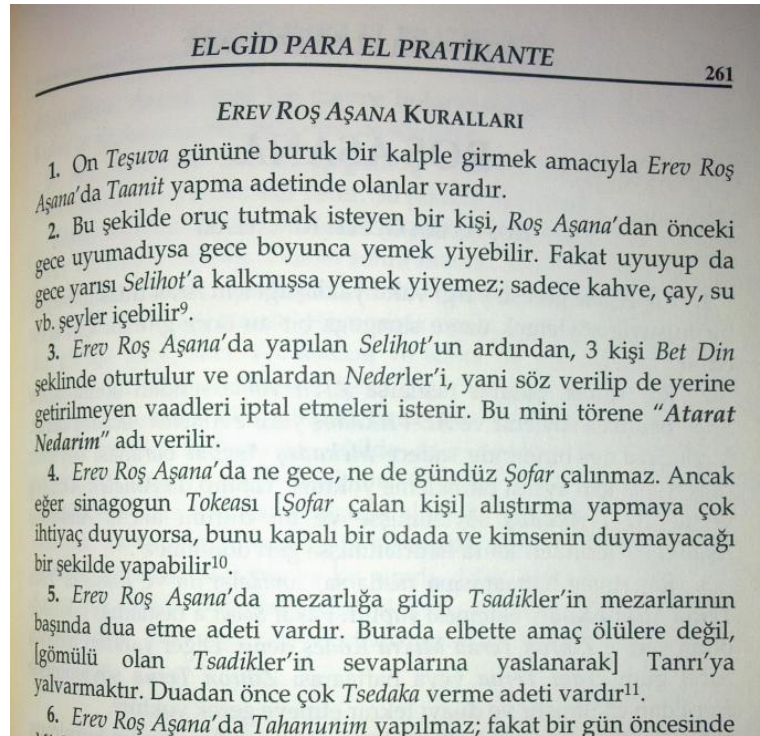
- 1) Kuran kurban kesmemizi istemiyor. Evinde kurban kesenler boşuna kesiyorlar.
- 2) Kuran ancak Hac'da, o da Ev'in ziyaretçilerini ve yoksulları doyurmak için hayvan kesmekten söz ediyor. Buna karşın Hac'da kurban kesenler boşuna kesiyorlar, çünkü yüz binlerce hayvanın çok çok azı yoksullara ulaşıyor. Eğer buna rağmen Hac'da kurban kesilmesi gerektiğini düşünüyorsanız oturduğunuz yerde keserek yine hata yapıyorsunuz.
- 3) Borç parayla ve faiz ödeyerek aldığınız ithal hayvanları keserek ve yarısını zıyan ederek topluma yarar sağlamıyor, zarar veriyorsunuz. Allah zararlı, yıkıcı, adil olmayan işler istemez.
- 4) Kurban kesme alışkanlığımız, konu din olunca sersemleşiyor olmamız, sahtekarlıkları önleyici sistemler kuramamış, kurulmuş sistemleri de bozmuş olmamız nedeniyle bu iş adi dolandırıcıların, din satıcılarının, Allah'ın adıyla aldatanların ağzının suyunu akıtan bir iş kolu haline geldi. Bunca namussuzluğa din adına yol açılması, dinsel söylemden besleniyor olması midemizi bulandırmalı, uykumuzu kaçırmalı, bize kurban kesmeyi artık bıraktırmalı, önceliklerimizi gözden geçirmemizi sağlamalı.
- 5) Sağlıksız beslenmenin Allah'ın buyruğu olduğunu veya din söz konusu olunca sağlıklı bir kenara atabileceğinizi düşünüyorsanız her şeyi yanlış anlamışsınız; sıfırdan başlamayı deneyin.

Bu bilgilerin ışığına Kurban Bayramı'nı herhalde şöyle tanımlamamız gerekecek:

“Sürekli dış ticaret açığı veren, yükselen borç/GSMH oranı ve hızla dış sermayenin eline geçen üretim araçlarıyla iflas işaretleri veren bu ülkede borç parayla, taksit adı verilen faiz fazlasıyla ithal veya ithal ikamesi olan kötü beslenmiş hayvanları acı çektirerek kesip etinin yarısını toprağa gömüp diğer yarısını açlara değil, zaten et yemekte olan yakınlarına dağıtma ve bununla Tanrı'nın hoşnutluğunu kazanmayı umma eylemine Kurban Bayramı denir.”

Şurada anlatılanı anlamış bir kişi artık “Kredi kartıyla veya taksitle kurbanlık alınır mı”, “Şu kadar gelirim var, bana kurban düşer mi”, “Şu hayvandan kurban olur mu”, “Müslüman vejetaryen olabilir mi” gibi anlamsız soruları bırakır. Bu sorulara gelenekçi kafayla yanıt veren cahiller de yaptıklarının karşılığını alacaklar kuşkusuz. Yanlış bir şeyi ısrarla İslam'a mal edenler, ısrarla ve kararlılıkla Kuran'dan uzak duranlar, ısrarla ve kararlılıkla bilgiden, bilimden uzak duranlar, *vegan*ların birbirinden zırva eleştirisiyle de sürekli mevzi kaybedecekler. Bu adamların tanrıtanımaz, etyemez, ahlaki göreliliğin ve sağlık sıkıntılarının elinde kıvranan yeni kuşaklar yetiştiriyor olmamızdaki payları tüyer ürpertici.

Ben gülü koklayıp dikeninden uzak duruyorum. Her ağacın meyvesini yiyorum, zehirli çekirdeğini tükürüyorum. Kurban Bayramı'nda bayramlaşıyorum, büyüklerin ellerini öpüyorum. Bunlar güzel ve gerekli şeyler. Ama hayvan kesmiyorum, dostlarıma kesmemelerini söylüyorum, ikram edilen kurban etini almıyorum. Unutmadan, arife günü mezar ziyareti de yapmıyorum. Arife günü mezar ziyareti şöyle dursun, Kuran'da mezar ziyareti ve mezarın başında bir şeyler “okumak” diye bir şey yok. Bir Kuran okuruna ölümlere yarar sağlayamayacağını söylemeyi bile gereksiz buluyorum. Bu gelenek Müslüman yaşamına ölümlerini akbabalara yediren Zerdüştlerden veya mezarların yerini işaretlemeyen eski Türklerden geçmiş olamayacağına göre Yahudilerden geçmiş olmalı. Kanıtı da aşağıda.

Sefarad Yahudilerinin "Dini Uygulama Rehberi", Rabi Nisim Behar, Gözlem Yayıncılık, 2004.

Dilim döndüğünce vurgulamaya çalışıyorum; Kuran'ı bilenimiz dünyadan habersiz, dünyayı bilenimiz Kuran'dan habersiz. Birbirinden gittikçe kopan iki ayrı algı evreni... Bir yan “Günün gereklerine yanıt vermiyor” der, öbür yan bunu duymazdan gelip kafayı kuma gömer. İkisi de yanılır. Kuran'ı da bileceğiz, dünyayı da. Ancak o zaman varoluşumuz anlamlı ve tutarlı bir bütün olacak.